

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 maja 2016 r.

Pozycja 398

POSTANOWIENIE

z dnia 23 maja 2016 r.

Sygn. akt Ts 234/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz – przewodnicząca

Andrzej Rzepliński – sprawozdawca

Leon Kieres,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 23 lutego 2016 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej A.W.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 29 czerwca 2015 r. A.W. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 58 pkt 12 lit. b ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz.U.2015.615, ze zm.; dalej: prawo o advokaturze) w zakresie, w jakim upoważnia Naczelną Radę Adwokacką do uchwalania regulaminów dotyczących zasad odbywania aplikacji adwokackiej, i art. 79 ust. 2 prawa o advokaturze w zakresie, w jakim upoważnia Naczelną Radę Adwokacką do stwierdzania nieprzydatności aplikanta do wykonywania zawodu adwokata, z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 65 ust. 1 Konstytucji.

2. Uzasadniając zarzuty niekonstytucyjności zakwestionowanych przepisów, skarżąca wskazała, że aplikanci adwokaccy są osobami fizycznymi, a nie jednostkami organizacyjnymi podległymi adwokackiemu samorządowi zawodowemu, i dlatego organy samorządu nie powinny uchylać aktów o charakterze wewnętrznym wywołujących skutki prawne względem skarżącej. Odbywanie aplikacji adwokackiej – wywodzi dalej skarżąca – z uwagi na jej charakter jako forma przygotowania teoretycznego i praktycznego do zawodu stanowi realizację wolności wykonywania zawodu (art. 65 ust. 1 Konstytucji), a ingerencja w tę wolność dozwolona jest wyłącznie w drodze aktu prawnego rangi ustawowej. Skarżąca – powołując się na wyrok TK z 12 stycznia 2000 r., sprawa P 11/98 (OTK ZU nr 1/2000, poz. 3) – podkreśla, że ograniczenia konstytucyjnych praw i wolności mogą być ustanawiane „tylko” w ustawie, co oznacza nakaz zapewnienia kompletności unormowania ustawowego, które musi samodzielnie określać wszystkie podstawowe elementy ograniczenia danego prawa i wolności.

3. Niezależnie od powyższego skarżąca kwestionuje kompetencję NRA do tworzenia aktów prawa wewnętrznego obowiązującego.

4. Postanowieniem z 23 lutego 2016 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

4.1. Stwierdził on w nim, że ocena możliwości kwestionowania w postępowaniu skarbowym przepisów upoważniających do wydania określonych aktów prawnych powinna być dokonywana – *mutatis mutandis* – z uwzględnieniem zasad wypracowanych przez Trybunał Konstytucyjny w odniesieniu do rozpoznawania skarg konstytucyjnych, w których skarżący kwestionuje zgodność z Konstytucją norm zawierających upoważnienie do wydania rozporządzenia wykonawczego do ustawy. Wziąwszy pod uwagę powyższe zasady, uznał, że zarzut skarżącej dotyczący zakresu upoważnienia organów samorządu adwokackiego objął wyłącznie art. 58 pkt 12 lit. b prawa o adwokaturze, co było wadliwe z trzech względów. Po pierwsze, dlatego że przepis ten nie jest adresowany do skarżącej, lecz do organów samorządu zawodowego – jego treścią jest upoważnienie do uchwalania regulaminów dotyczących zasad odbywania aplikacji adwokackiej. Po drugie, skarżąca nie powiązała zarzutu niezgodności z Konstytucją tej regulacji z przepisem regulaminu, który kształtuje pozycję prawną jednostki w sposób naruszający standard konstytucyjny. Po trzecie, art. 58 pkt 12 lit. b prawa o adwokaturze nie odnosi się do praw podmiotowych skarżącej, które jej zdaniem zostały naruszone. Przywołane unormowanie jest przepisem upoważniającym do wydania uchwały określającej zasady odbywania aplikacji adwokackiej, nie reguluje ono natomiast *per se* kwestii wolności wykonywania zawodu.

4.2. Niezależnie od powyższego Trybunał zwrócił uwagę na to, że skarżąca nie skorzystała z możliwości powtarzania roku szkoleniowego w ramach aplikacji, a ponadto oświadczyła, że jest zmuszona do rezygnacji z uczestnictwa w zajęciach. Ustalenia te doprowadziły do wniosku, że skarżąca nie wykazała, by do naruszenia jej praw podmiotowych doszło z powodu treści zakwestionowanych regulacji. Ukształtowanie sytuacji prawnej skarżącej wynikało w ocenie Trybunału z podjętych przez nią działań. W związku z tym Trybunał uznał, że skarżąca nie wskazała sposobu naruszenia jej praw wynikających z Konstytucji (art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Dz.U.102.643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.).

5. W zażaleniu z 16 marca 2016 r. skarżąca zarzuciła, że postanowienie Trybunału narusza art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK z 1997 r., a ponadto art. 31 ust. 3 w zw. z art. 65 ust. 1, art. 93 ust. 1 i 3, art. 188 pkt 3 i art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji.

5.1. W opinii skarżącej Trybunał mylnie uznał, że samoistne akty adwokackiego samorządu zawodowego mogą doprecyzowywać prawo o adwokaturze. Odwołała się ona do art. 93 ust. 1 i 3, art. 188 pkt 3 i art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji, z których jej zdaniem wynika, że ustrojodawca „zawęził krąg podmiotów upoważnionych do stanowienia aktów prawa wewnętrznego obowiązującego”. W dalszej części zażalenia odniosła się do znaczenia art. 31 ust. 3 Konstytucji, który wymaga, by wszelkie ograniczenia konstytucyjnych wolności lub praw zostały ustanowione w ustawie.

5.2. Ponadto skarżąca zarzuciła, że Trybunał nierówno traktuje osoby wnoszące skargi konstytucyjne, gdyż „tożsamej skardze konstytucyjnej (...) Trybunał Konstytucyjny nadał dalszy bieg”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa o TK z 1997 r. Jednak zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywane zażalenie dotyczy postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, która została wniesiona przed 30 sierpnia 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli, a zatem i do rozpoznania złożonego zażalenia zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a argumenty podniesione w zażaleniu nie podważają ustaleń w nim przedstawionych i dlatego nie zasługują na uwzględnienie.

3. Przedmiotem kontroli dokonywanej przez Trybunał Konstytucyjny w wyniku wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest jedynie prawidłowość podjętego w nim rozstrzygnięcia.

3.1. Trybunał zauważa, że skarżąca nie zakwestionowała wszystkich podstaw odmowy nadania dalszego biegu wniesionej przez nią skardze (w szczególności dotyczących art. 79 ust. 2 prawa o adwokaturze). Nie odniosła się do tej części postanowienia, w której Trybunał stwierdził, że nie wskazała ona sposobu naruszenia jej praw wynikających z Konstytucji (niespełnienie przesłanki merytorycznego rozpoznania skargi określonej w art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK z 1997 r.).

3.2. Z tego względu Trybunał uznał, że skarżąca podziela ustalenia dokonane w tym zakresie w zaskarżonym postanowieniu.

3.3. Skarżąca zarzuciła naruszenie przez Trybunał art. 93 ust. 1 i 3, art. 188 pkt 3 i art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji.

3.4. Trybunał Konstytucyjny nie stosował wskazanych przepisów Konstytucji w zakwestionowanym postanowieniu, z tego względu nie mógł ich naruszyć. Zażalenie w tej części nie odnosi się zatem do podstaw prawnych postanowienia o odmowie nadania przedmiotowej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

3.5. Zasadnicza część zażalenia (i skargi konstytucyjnej) dotyczy kwestii tego, czy ingerencja w uprawnienia skarżącej miała swoją podstawę w ustawie czy w innym akcie prawnym.

3.6. Trybunał Konstytucyjny zgadza się ze skarżącą, że ograniczenie konstytucyjnych wolności lub praw może nastąpić wyłącznie na podstawie ustawy (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Zarzut wkroczenia w te prawa lub wolności w drodze aktu podstawowego powinien jednak zostać powiązany nie z przepisem upoważniającym NRA do uchwalania regulaminów

dotyczących zasad odbywania aplikacji adwokackiej, lecz z konkretnymi regulacjami tego regulaminu, który – jak twierdzi skarżąca – nie powinien być podstawą ingerencji w jej prawa. Zarzutu tego skarżąca jednak z takimi regulacjami nie połączyła.

4. Trybunał za zasadne uznał także odniesienie się do zarzutu rzekomego naruszenia art. 32 Konstytucji, które polegać ma – zdaniem skarżącej – na nierównym traktowaniu występujących ze skargą konstytucyjną i odmowie nadania dalszego biegu wniesionej przez nią skardze przy jednoczesnym przekazaniu do merytorycznego rozpoznania innej, „tożsamej” z nią skargi (sprawa SK 11/14).

4.1. Trybunał podkreśla, że warunki formalne skarg konstytucyjnych badane są indywidualnie w odniesieniu do każdego z tych poszczególnych środków ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Podobieństwo (a nawet tożsamość) przedmiotu kilku skarg konstytucyjnych nie oznacza, że wszystkie one podlegają merytorycznemu rozpoznaniu, gdyż obowiązkiem Trybunału jest ocenić, czy skarżący w każdej z nich dochowali warunków formalnych wymaganych przez ustawę.

4.2. Nie zachodzi, wbrew przekonaniu skarżącej, tożsamość jej skargi konstytucyjnej ze skargą rozpatrywaną w sprawie SK 11/14. Problem konstytucyjny podniesiony w postępowaniu w sprawie SK 11/14 odnosi się do treści art. 79 ust. 2 prawa o adwokaturze i możliwości skreślenia aplikanta z listy aplikantów adwokackich na podstawie negatywnego wyniku kolokwium rocznego. Z kolei argumentacja zawarta w rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dotyczyła wyłącznie kwestii formalnych, tj. tego, czy organ samorządu adwokackiego mógł – jak twierdzi skarżąca – wkroczyć w jej prawa na podstawie regulaminu dotyczącego zasad odbywania aplikacji adwokackiej.

4.3. Zarzut naruszenia w zakwestionowanym postanowieniu art. 32 Konstytucji jest więc całkowicie bezpodstawny.

5. W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny na podstawie art. 49 w zw. z art. 36 ust. 7 ustawy o TK z 1997 r. nie uwzględnił zażalenia wniesionego na postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.